

IV. ЖІНКИ В ПОЛІТИЦІ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

Лілія ГУК,

Голова ради Громадської організації «Добросусідство», керівник проєкту «Формування гендерно збалансованих відносин за посередництва закладів освіти»

ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ІНТЕГРАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ. ДОСВІД РЕГІОНІВ (з практики діяльності Севастопольської громадської організації «ДОБРОСУСІДСТВО»)

Рівень демократичності суспільства і цивілізованості людських відносин визначається цілою низкою критеріїв, одним із яких є гендерна рівність. Немає великого секрету також у тому, що в українському суспільстві все ще існує гендерна асиметрія.

Нині Україна переживає один з найскладніших періодів своєї історії. Йде процес становлення цивілізованого суспільства, змінюється соціальна психологія суспільства, ламаються стереотипи, які створювалися віками. Хочеться вірити, що Україна стала на шлях розбудови демократичної, соціальної, правової держави. І тим паче хочеться вірити в те, що вищою соціальною цінністю в нашій країні є людина – з її потребами, повсякденними турботами і проблемами. Реалізація прав громадян, закріплених у Конституції України і законах України, неможлива без активної участі громадськості, членів територіальних громад в цілому і кожної людини зокрема.

Розбудова демократичного та гуманістичного суспільства вимагає певного рівня культури, зокрема і

гендерної. Дійсно, про яку б сферу людської діяльності і відносин – людини і держави, людини і суспільства, людини і природи, людини з іншою людиною – не йшлося, виразно бачимо, що їхня, взаємин, природа залежить від цілеспрямованої і відповідальної взаємодії людей, яка ґрунтується на культурі взагалі і на гендерній культурі, зокрема. Адже саме ця культура є консолідуючим началом, регулятором поведінки, гарантом шанобливого ставлення, порозуміння, терпіння і толерантності.

Таким чином, на наш погляд, гендерна культура служить одним з механізмів гармонізації особистісних і суспільних інтересів; це одна з основних складових переходу до істинно партнерських взаєностосунків між людьми і демократичних відносин у суспільстві.

Здійсненню статево-рольової соціалізації сприяють такі інститути суспільства, як родина, система освіти, громада з її етнічними і релігійними особливостями, і, зрештою, держава з її ідеологічним впливом, який слід розглядати як організовану, запрограмовану і спеціалізовану діяльність, спрямовану на формування в людини відповідних гендерних відмінностей і особливостей.

Оскільки саме школа є одним з основних інститутів соціалізації особистості, Севастопольська громадська організація «Добросусідство» зосередилася на розробці проекту «Формування гендерно збалансованих відносин за посередництва закладів освіти». Цей проект було схвалено Управлінням освіти і науки Севастопольської міської державної адміністрації, підтримано Канадською агенцією міжнародного розвитку Посольства Канади в Україні і Канадсько-українським гендерним фондом.

Цільова група проекту – 100 педагогів, педагогів-організаторів, психологів шкіл, а також 20 учнів 9–11 класів шкіл м. Севастополя. Для усіх цих категорій учасників проекту було проведено спеціальні тренінги.

У завдання проекту входило:

– розробити наочний і методичний матеріал для спеціально підготовленої групи вчителів, котрі надалі

зможуть проводити тренінгові заняття з гендерної культури із школярами;

- провести 4 тренінгових заняття для учнів шкіл Севастопольського регіону з формування і розвитку гендерної чутливості, гендерної культури, а також формування адекватної моделі поведінки;

- провести 20 тренінгів для 100 педагогів, педагогів-організаторів, психологів, котрі працюють у школах Севастопольського регіону;

- провести засідання молодіжного дискусійного клубу на тему «Ставлення молоді до гендерних проблем».

Ці завдання ми успішно виконали. Про це свідчить не тільки позитивна оцінка і подяка Канадсько-українського гендерного фонду, а й опитування цільової групи проекту.

На початку проекту свій рівень поінформованості з гендерної проблематики (за десятибальною шкалою від «практично нічого не знаю» – 1 бал, до «інформацією володію в повному обсязі» – 10 балів) учасники визначили так: 1 бал – 61 учасник, або 36% від загальної кількості; 2 бали – 23 учасники, або 14%; 3 бали – 0, або 7%, відповідно. Вище 5 балів рівень своєї поінформованості не визначив ніхто. На останньому опитуванні на запитання «чи довідалися Ви про щось, як для себе, нове з гендерної проблематики під час тренінгів?» 97,3% респондентів відповіли ствердно, і тільки 2,7% не дали чіткої відповіді.

Дуже приємно було довідатися, що більш ніж 60% респондентів вже почали використовувати форми і методи, запропоновані на тренінгу, у своїй діяльності; більш ніж 39% ще не встигли, але обов'язково будуть їх використовувати. 91,9% респондентів виявили бажання удосконалювати і поглиблювати свої знання з гендерних питань. Рівень ефективності наших тренінгів був також дуже високо відзначений учасниками тренінгових груп.

Водночас головна заслуга креативної групи проекту «Формування гендерно збалансованих відносин за посередництва закладів освіти» – те, що в результаті його

реалізації наша організація набула значної ваги та здобула авторитет в органах державної влади і місцевого самоврядування. До нас почали звертатися за консультаціями, навіть за допомогою в організації та проведенні різноманітних заходів, пропонувати різні форми співробітництва.

Другим нашим партнером у просуванні ідей гендерного паритету було Управління у справах сім'ї та молоді Севастопольської міської державної адміністрації. Разом з ним ми провели цілу низку заходів: від семінарів і круглих столів – до громадського форуму «Гендерна демократія як гарантія рівних прав і можливостей», який відбувся в листопаді 2004 року. Тепер наша спільна діяльність скріплена угодою про співробітництво, де йдеться про створення сприятливих умов для просування гендерної рівності і паритетної демократії в регіоні.

Разом з управлінням наші фахівці працюють над програмою «Гендерна соціалізація молоді м. Севастополя». Цією програмою передбачено: проведення тренінгів з гендерної соціалізації представників молодіжної адміністрації, лідерів молодіжних громадських формувань, проведення молодіжного форуму «Суспільство майбутнього: рівні права і рівні можливості», конкурс молодіжних проектів, спрямованих на вирішення гендерних проблем.

Так само тісно ми співпрацюємо із Севастопольським центром перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій. Для них ми розробили проект «Сприяння формуванню гендерного паритету у державних службовців і депутатів міськради м. Севастополь».

Цей проект спрямований на вирішення питання гендерної освіти і формування гендерної культури у державних службовців і працівників місцевого самоврядування. Про необхідність включення до навчальних професійних програм гендерного компонента свідчать результати опитування, яке наша організація, разом із Севастопольським центром перепідготовки і

підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій, провела в жовтні 2003 року. Опитування було проведене серед державних службовців, котрі проходили курси підвищення кваліфікації за професійними програмами. Була опитана 101 особа. На запитання: «Чи важливо, на Ваш погляд, враховувати гендер у соціальному і суспільно-політичному житті» тільки 47,5% респондентів відповіли ствердно. А свій рівень поінформованості з гендерних питань (за десятибальною шкалою) визначили: 1 бал – 31% респондентів, від 2 до 5 балів – 35,6%. Дві третини опитаних (66,6%) визначили свій рівень поінформованості з гендерних питань як середній чи нижчий від середнього.

За цих умов особливої актуальності набуває проблема освіти представників органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення, органів виконавчої влади, депутатів місцевих рад з питань розвитку гендерної рівності. Ми вважаємо, що особисті якості державних службовців повинні бути прикладом і належним орієнтиром для місцевої громади і українського суспільства загалом. Адже саме державні службовці уособлюють державну владу для її власних громадян, водночас вони ж представляють її у відносинах з іншими країнами.

Але ж, не секрет, що в управлінській культурі українського соціуму особливо чітко визначаються ціннісні критерії, відповідно до яких усе, визначене як чоловіче, міститься в центрі і сприймається як домінуюче. А жіноче вважається другосортним і менш значимим. Панує думка, що лише «чоловіче» начало репрезентує все людство і має право говорити від його, людства, імені. Лише чоловікові нібито підкоряється пізнання і творчість; жінці ж залишаються світ емоцій та інтуїції. Логічно, що за такої логіки жінка може претендувати лише на другорядні ролі в суспільстві.

Наша організація, разом із Севастопольським центром перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств,

установ і організацій, розробила спеціалізовані навчальні програми і тренінгові заняття, метою яких є познайомити слухачів з гендерними аспектами державної служби в Україні. Особлива увага приділяється молодим держслужбовцям віком до 28 років. Для цієї категорії слухачів навіть розроблено окремий модуль.

Завдяки згаданому проекту у нашій організації з'явилася можливість налагодити взаємодію і співробітництво з органами місцевого самоврядування. Поки ця взаємодія більше тримається на особистих контактах, а орієнтиром і маяком щодо такого типу діяльності для нас є насамперед Харківський міський жіночий фонд та його проект «Розробка і лобювання прийняття гендерних бюджетів – реалізація демократичної державної політики», Фонд «Інтелектуальна перспектива», Запорізький Центр суспільно-соціальних ініціатив, Київська школа рівних можливостей, Київський науково-просвітницький гендерний центр і багато інших. Хотілося б подякувати колегам за розроблені ними, дійсно безцінні, матеріали, які ми нині мали можливість використовувати у своїй діяльності.

В усьому світі нині відбувається процес наповнення гендерним змістом національних законодавств. Водночас прийняті міжнародні документи визначили намір всього людства перейти до такої форми розвитку, у якій центральне місце займає людина, а ключовими цілями є збалансований поступальний розвиток економіки і відповідальне управління навколишнім середовищем. Відповідно до цих документів сьогодні людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Україна, як європейська держава, також не має залишатися осторонь.

У своїй доповіді Голова Держкомітету у справах сім'ї та молоді, глава делегації України на 27-й сесії Комітету ООН з ліквідації дискримінації стосовно жінок зазначив: «...Досягнення гендерної рівності, втілення її в систему суспільних відносин, в усі сфери соціального життя, здійснення, на її основі, миротворчості і миробудівництва,

належного громадського і державного управління — це потужний резерв та імпульс до прогресу, суспільних здобутків, відтворення ресурсного потенціалу держави.

...Україна чітко визначила цю стратегічну ціль для себе як пріоритетну.

...Виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань щодо утвердження рівності жінок та чоловіків є проявом відповідальності держави за дотримання прав людини та забезпечення своїх громадян і громадянок відповідними конституційними правами і свободами.»

Водночас і у громадському житті України, зважаючи на важливість забезпечення гендерного паритету, наразі здійснюються практичні соціальні проекти та наукові дослідження, які й мають визначати найновіші теоретичні засади для практично орієнтованих тендерних проектів.

І саме тісне співробітництво між урядовими організаціями і громадськими, добровільними об'єднаннями на тлі економічних, політичних, соціальних і культурних трансформацій може відігравати вирішальну роль у просуванні гендерної рівності.

Lilija GUK

NGO «Dobrosusidstvo» Council,
«Forming of the Gender-balanced
Relations through Educational
Institutions» Project Director,
Sevastopol, Ukraine

UKRAINIAN POLICY CONCERNING INTEGRATION OF GENDER EQUALITY: REGIONAL EXPERIENCE From the experience of Sevastopol NGO «Dobrosusidstvo»

Annotation

Realization of the citizens' rights, stated in the Constitution of Ukraine and other Ukrainian laws, cannot take place without the active participation of all members of community in general and every person in particular.

We believe that gender culture is one of the mechanisms of harmonizing private and public interests, one of the main components of transition to true partnership between people, and democratic relations in social and political life.

Taking into consideration that school is one of the main institutions of socialization of a person, the Sevastopol NGO «Dobrosusidstvo» has worked out a project, entitled «Forming of the gender-balanced relations through educational institutions». This project has been approved by the Administration of Education and Science of Sevastopol City State Administration and supported by the Canadian Agency of International Development of the Canadian Embassy in Ukraine, and Canadian-Ukrainian Gender Fund.

The project involved 20 trainings for 100 teachers, 4 training classes for students of Sevastopol schools, meetings of the Youth Discussion Club «Youth's attitude to gender problems» and working out the methodical materials for teachers concerning the forming of gender culture among students.

The project was completed successfully, which is confirmed not only by the positive appraisal and appreciation of the Canadian-Ukrainian Gender Fund, but also by the results of the opinion poll among the target group members of the project. The effectiveness of our trainings has also been noted by the participants of the training groups.

Our partner in advancement of gender parity ideas was the Administration in Youth and Family Affairs of Sevastopol City State Administration. Together with them we organized a number of events beginning with seminars and round tables and ending with the public forum «Gender Democracy as a Guarantee of Equal Rights and Opportunities», which took place in November 2004. Now our mutual work is ratified by the agreement about cooperation in creating favorable conditions for promoting gender equality and parity democracy in the region.

Also we cooperate with Sevastopol centre for retraining and improving of professional skills of the State Authorities and city administration workers. For them we have worked out a project «Promoting the forming of gender parity among State employees».

Our organization together with Sevastopol centre for retraining and improving of professional skills of the State Authorities and city administration workers have worked out educational programs, training sessions with the purpose of acquainting the audience with the gender aspects of State service in Ukraine. The main attention is devoted to the young State employees under the age of 28. For this part of the audience a special module in the professional program has been created.

Throughout the world nowadays national laws are being filled with gender contents. Adopted international documents have identified the intention of mankind to step to a form of development in which the central place is assigned to the human, in which the biggest goals are a well-balanced progressive development of the economy and responsible management of the environment. According to these documents, the person, his/her life and health, dignity and safety are the highest social value. Ukraine, as a European country, should not stay aside.

Fulfilling Ukraine's international obligations concerning the assurance of men's and women's equality is a sign of the State's responsibility for assuring human rights and guaranteeing the proper constitutional rights and liberties to its citizens.

Considering the importance of ensuring gender parity, in Ukrainian social life practical social projects and scientific research are being carried out, which helps to create modern theoretical basis for activities on gender issues.

Cooperation between the governmental and non-governmental organizations, volunteer associations on the background of economic, political, social and cultural transformations can be the determinant in moving towards gender equality.

